

lig gjorde sig til Talsmænd for denne Retning af Skolen, og de henviste til den Betydning, som Friskolen havde haft tidligere. Det er meget muligt, at Friskolen har haft sin Betydning i Skolevæsenets Udvikling her i Landet, men jeg tror ikke, at Friskolen har den Betydning nu i Øjeblikket, som den har haft tidligere. Saa længe som Friskolen nærmest var en Vækkelsesskole, er det meget muligt, at den virkede heldig ind paa Folkeskolen, men efter som Friskolen mere og mere gaar over til at blive en Oplysnings-skole, tvinges Friskolen til at følge efter i samme Spor, og derfor bliver det vanskeligt, tror jeg, i Længden for Friskolen at kunne holde sig i Konkurrencen over for Folkeskolen, efterhaanden som denne udvikler sig mere og mere. Men lad os en Gang se paa, hvad Friskolen egentlig betyder her i vort Land i Tal. Det viser sig, at der her i Landet er 139 Friskoler, der have 5,383 Børn, medens der i Folkeskolen gaar 300,000 Børn. Er det nu en klog og rigtig Politik at ville stille Fordringer for disse 5,300 Børns Vedkommende, naar man derved umuliggør en Lov, der skulde blive til Gavn for de 300,000 Børn? Jeg synes, at det er uforsvarligt. Der er til Friskolen knyttet 2,886 Familier. Det er da ogsaa kun et ganske lille Tal i Sammenligning med de 400,000 Familier, som ikke ere knyttede til Friskolen. Dernæst har jeg mine store Betænkeligheder ved den Maade, hvorpaa man ønsker at give disse Tilskud til Friskolen. Jeg tror, at det særlig vil blive en Gave til Gaardmandsklassen ude paa Landet. Det er den, som kommer til at raade for, hvorvidt Friskolen skal have noget eller ikke. Der staar jo den Bestemmelse i Lovforslaget, at Sogneraadet, Kommunen, skal give sin Støtte til Friskolen, for at den skal kunne faa Statens Støtte. Men hvem er det, der regerer i Sogneraadene? Det vide vi alle, at det er $\frac{1}{5}$ af Vælgerne, de højstbeskattede, der danne Flertallet og kunne træffe Bestemmelse om, hvorvidt en Skole skal støttes eller ikke. Altsaa $\frac{1}{5}$ af Vælgerne, den velstillede Del i Sognet, har Ret til at tage 6 Kr. af Kommunens Kasse og yde dem til en Friskole, og naar Friskolen faar dem, kan den samtidig muligvis faa andre 6 Kr. af Statskassen. Det vil med andre Ord sige, at en saadan Skole kan faa et Tilskud af 12 Kr. pr. Barn. Naar man vil se paa, hvad der fra Friskolens Side ofres paa deres Børns Undervisning, er det ikke saa overordentlig meget. Udgiften til et Barns Undervisning

i Friskolen er under Forhandlingen om Skoleloven oplyst at være 18 Kr. 50 Øre om Aaret. Naar de nu kunde faa de 12 Kr. som Tilskud, 6 fra Kommunen og 6 fra Staten, saa faa de deres Undervisning meget billig. Jeg holder ikke af at gaa med til at aabne Adgangen for at danne alle disse Skoler, som mulig kunne opstaa paa Statens og Kommunens Bekostning. Der kan være mange Grunde til at oprette saadanne Skoler, særlig religiøse. Tidligere har det navnlig været Skoler af den grundtvigske Retning, men i den nyere Tid begynder ogsaa en anden kirkelig Retning at danne Friskoler, nemlig Indre-Mission, fordi den ikke kan tillade, at dens Børn skulle undervises af Lærere, som ikke tilhøre dens Retning. Saaledes aabner man ved at yde denne Bevilling Adgang til at danne Sektskoler rundt omkring i Landet; men denne Adgang lægges altsaa i Hænderne paa den velstillede Del af Befolkningen. Derfor kan jeg ikke gaa med dertil. Jeg synes ikke, det er rigtigt at lægge denne Magt i den velstillede Befolknings Hænder, saaledes at de kunne for egen Regning, muligvis blot for en halv Snes Børn, oprette saadanne Skoler og derigennem faa et saa betydeligt Tilskud. Jeg synes, at Friskolen spiller en saa underordnet Rolle, naar henses til de ganske faa Børn, der gaa i den, at den paa ingen Maade bør staa som en Hindring for Vedtagelsen af en Lov, der vedrører 300,000 Børn.

Dernæst skal jeg gøre et Par Bemærkninger over for den ærede Ordfører. Han udtalte, at jeg tidligere har været med til at udstemme Forslaget om en Statskonsulent. Ja, hvis man vil gennemgaa alle de Ændringsforslag, der have været stillede i disse Aar til Skoleloven, vilde der vel ikke være et Medlem af Skoleudvalget, uden at han nu staar paa et Standpunkt, hvor han ikke har staaet tidligere. Jeg skal saaledes nævne, at den ærede Ordfører jo ogsaa i Fællesudvalget har været med til ikke at ville nedsætte Overlærerlønningerne; men nu staar den ærede Ordfører paa den anden Side og vil nedsætte dem. Saaledes kunne Forholdene forandre sig, idet man nødvendigvis maa komme til paa mange Punkter at slaa af paa sine principielle Fordringer og indrette sig efter det, man mener er praktisk og mest gennemførligt. Da der er Tale om at faa Skoleloven med Konsulent eller uden Konsulent, synes jeg, at det er ret naturligt, at jeg stiller mig paa det Standpunkt, at jeg ønsker Loven gennemført med Konsulenten,